

“NOUL CURRICULUM NATIONAL: REPERE CONCEPTUALE SI METODOLOGICE”

CUPRINS

“METODOLOGIA APLICARII NOULUI CURRICULUM:.....	2
PROIECTAREA DEMERSULUI DIDACTIC”	2
1. Lectura personalizată a programelor școlare	4
2. Planificarea calendaristică	4
3. Proiectarea unei unități de învățare	6
4. Relația dintre lecție și unitatea de învățare	10
PLANIFICAREA CALENDARISTICA ORIENTATIVA LA INFORMATICA	11
BIBLIOGRAFIE	12
PROIECT DIDACTIC PENTRU O UNITATE DE INVATARE	13

“METODOLOGIA APLICARII NOULUI CURRICULUM: PROIECTAREA DEMERSULUI DIDACTIC”

“Noile programe școlare centrate pe obiective și competențe numai asociind în mod univoc un anumit interval de timp fiecărui conținut și numai stabilind o ordine obligatorie de parcurgere a acestora fac necesară identificarea – de către fiecare profesor – a unor teme majore și organizarea conținuturilor în jurul acestora. ⇒ procesul de învățământ trebuie organizat în **unități de învățare** și nu în lecții. “

- ⇒ În contextul noului curriculum școlar,
- ✓ **elementul** de bază al proiectării didactice : **programa școlară**,
 - ✓ **conceptul central**: **demersul didactic personalizat**,
 - ✓ **instrumentul** acestuia : **unitatea de învățare**.

Programa școlară === document de proiectare didactică cu rol reglator în sensul că stabilește obiective care urmează a fi atinse prin intermediul activității didactice.

Demersul didactic personalizat === exprimă dreptul profesorului – ca și al autorului de manual – de a lua decizii asupra modalităților pe care el consideră optime în creșterea calității procesului de învățământ

= răspunderea personală pentru a asigura elevilor un parcurs școlar individualizat în funcție de condiții și cerințe concrete.

O unitate de învățare === reprezintă o structură didactică deschisă și flexibilă, care are următoarele caracteristici:

- ✓ este unitară din punct de vedere tematic;
- ✓ se desfășoară în mod sistematic și continuu pe o anumită perioadă de timp;
- ✓ contribuie la dezvoltarea personalității elevului prin formarea unui comportament specific, generat de integrarea unor obiective de referință/competențe specifice;
- ✓ se finalizează prin evaluare.

Conceptul de unitate de învățare are rolul de a **materializa** conceptul de **demers didactic personalizat**, flexibilizând proiectarea didactică și definind în acest sens pentru practica didactică premise mai bine fundamentate din p.d.v. pedagogic.

Observație

1. Activitățile de învățare

- ✓ se construiesc prin corelarea obiectivelor de referință la conținuturi și
- ✓ presupun orientarea către un anumit scop, redat prin tema activității.

2. În momentul comunicării lor spre rezolvare elevilor, activitățile de învățare vor fi transpuse într-o formă de comunicare adecvată vârstei elevilor.

“Activitatea de predare a fost privită de curențele pedagogice ale secolului al XX-lea în maniere extrem de diverse.”

Predarea === activitatea învățătorului / profesorului de organizare și conducere a ofertelor de învățare care au drept scop facilitarea și stimularea învățării eficiente la elevi.

⇒ ea necesită o proiectare prealabilă === gândirea în avans a derulării evenimentelor în clasă.

Proiectarea demersului didactic === activitatea învățătorului / profesorului de anticipare a etapelor și acțiunilor concret de realizare a predării. Ea presupune parcurgerea de către profesor a următoarelor 3 etape:

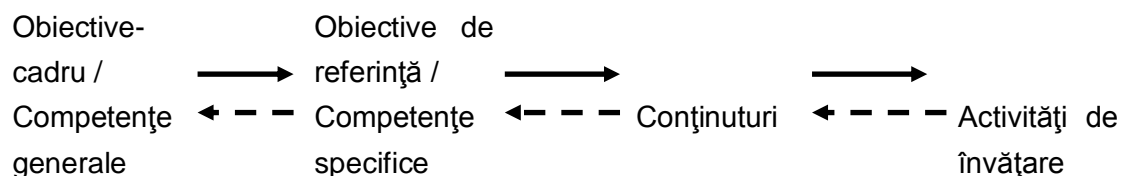
1. lectura personalizată a programelor școlare;
2. planificarea calendaristică;
3. proiectarea secvențială (a unităților de învățare sau a lecțiilor).

“Noul Curriculum național accentuează faptul că:

Documentele de proiectare didactică === documente administrative care asociază într-un mod personalizat elementele programei –obiective de referință, conținuturi, activități de învățare – cu alocarea de resurse – metodologice, materiale, temporare – considerată optimă de către profesor pe parcursul unui an școlar.”

1. Lectura personalizată a programelor școlare

În conformitate cu principiile enunțate mai sus, programele școlare trebuie citite mai întâi pe orizontală:

Din fiecare obiectiv-cadru sunt derivate unul sau mai multe obiective specifice. Fiecărui obiectiv-cadru îi sunt asociate competențe generale (care se regăsesc în prima parte a programei) iar fiecărui obiectiv de referință competențe specifice. Atingerea obiectivelor de referință (achiziționarea competențelor specifice) se realizează cu ajutorul conținuturilor (care se regăsesc în partea a doua a programei). Profesorul / învățătorul poate opta pentru utilizarea activităților de învățare recomandate prin programă (care se regăsesc în ultima parte a programei) sau poate propune alte activități adecvate condițiilor concrete din clasa sa.

2. Planificarea calendaristică

Planificarea calendaristică === document administrativ de proiectare a activității didactice care asociază elemente ale programei școlare – obiective de referință/competențe specifice și conținuturi – cu alocarea unităților de timp considerată optimă de către profesor/învățător pe parcursul unui an școlar.

“În elaborarea planificărilor calendaristice” ghidul recomandă “parcursul următoarelor etape:

- I. realizarea asocierilor dintre” obiectivele de referință/competențele specifice și conținuturi;
- II. “împărțirea în unități de învățare;
- III. stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare;
- IV. alocarea timpului considerat necesar pentru fiecare unitate de învățare, în concordanță cu obiectivele de referință/competențele specifice și conținuturile vizate.”

Ghidul recomandă folosirea următorului formular de planificare:

Scoala

Profesor

Disciplina

Clasa / Nr. ore pe săpt. / Anul

Planificarea calendaristică

Unități de învățare	Obiective de referință / Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna	Observații

unde:

- ✓ **“unitățile de învățare** se indică prin titluri (teme) stabilite de către profesor/învățător;
- ✓ **obiectivele de referință / competențele specifice** se indică prin numerele obiectivelor de referință / competențelor specifice listate în programa școlară pentru anul de studiu și disciplina respectivă;
- ✓ **conținuturile** selectate sunt cele extrase din lista de conținuturi oferită de programa școlară;
- ✓ **numărul de ore alocate** se stabilește de către profesor/învățător în funcție de experiența acestuia și de nivelul de pregătire și motivare al clasei.”
- ✓ **observațiile** consemnează eventualele modificări ale planificării calendaristice determinate de aplicarea efectivă la clasă (planificarea are – până la aplicarea ei la clasă doar un caracter orientativ ; după aplicare, profesorul trebuie să consemneze imediat eventualele modificări pe care a trebuit să le facă în clasă chiar în momentul desfășurării activității didactice).

O planificare anuală corect întocmită trebuie să acopere integral programa școlară la nivel de obiective de referință/competențe specifice și conținuturi. În interiorul ei, se poate face o demarcație pe semestre – prin simpla reluare a numerotării săptămânilor.

3. Proiectarea unei unități de învățare

Elementul generator al planificării calendaristice este unitatea de învățare.

Identificarea unei unități de învățare se face prin **tema** acesteia. Stabilirea temei de către profesor - pe baza lecturii programei, utilizând surse diverse – este primul pas în identificarea unităților de învățare în care va fi împărțită materia anului școlar, respectiv în organizarea unui demers didactic personalizat. Apoi, profesorul poate grupa sub tema unității de învățare respective și modifica –în funcție de situația clasei – diverse conținuturi enumerate de programa școlară.

Temele sunt enunțuri complexe legate de analiza scopurilor învățării; formularea lor poate fi:

- ✓ fie preluată din lista de conținuturi a programei școlare / din manual,
- ✓ fie originală.

Ea reflectă măsura în care profesorul/învățătorul a înțeles scopurile activității sale, talentul său pedagogic, creativitatea și inspirația sa.

Proiectarea didactică a unei unități de învățare – ca și a lecției – începe prin parcurgerea schemei următoare, care precizează elementele procesului didactic într-o succesiune logică, în vederea atingerii obiectivelor de referință.

Observație

“Elementele procesului didactic sunt aceleași, oricare ar fi unitatea de învățare vizată.”

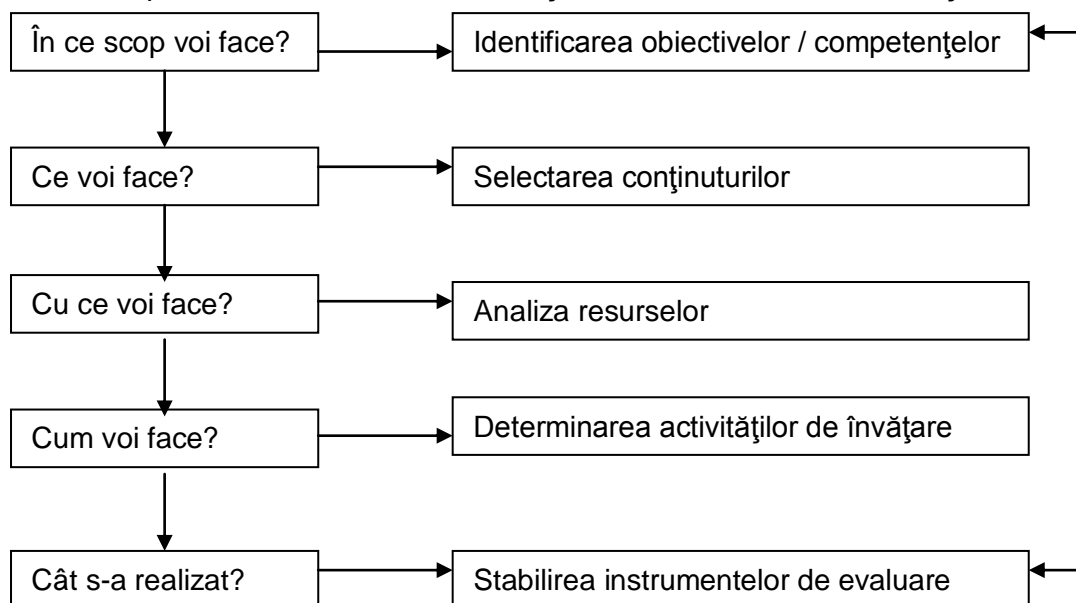

Figura 2

Tabelul 5 prezintă o paralelă între activitatea de proiectare didactică cf. prof Ioan Jinga și cea din Ghidul Metodic:

<i>Cele 4 întrebări pentru construirea unui proiect didactic corect</i>	<i>Cele 4 etape ale construirii unui proiect didactic corect</i>	<i>Cele 12 operații ale construirii unui proiect didactic corect</i>
❶ În ce scop voi face ?	Identificarea obiectivelor / competențelor	
❶ CE VOI FACE ?	PRECIZATI OBIECTIVELE EDUCATIONALE Selectarea conținuturilor	
❷ CU CE VOI FACE?	ANALIZATI RESURSELE	
❸ CUM VOI FACE?	ELABORATI STRATEGII EDUCATIONALE Determinarea activităților de învățare	
❹ CUM VOI STI DACA CEEA CE TREBUIA REALIZAT S-A REALIZAT? Cât s-a realizat?	STABILITI UN SISTEM DE EVALUARE SI CONTROL A EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII Stabilirea instrumentelor de evaluare	

Tabelul 5

Pentru proiectarea didactică a unei unități de învățare ghidul recomandă folosirea următorului formular de proiectare:

Scoala

Clasa / Nr. ore pe săpt.

Disciplina

Săptămâna / Anul

Proiectul unității de învățare

Unitatea de învățare

Nr. ore alocate

Conținuturi (detalii)	Obiective de referință / Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse	Evaluare

unde:

- ✓ **“conținuturile** consemnează inclusiv detalierile necesare pentru explicitarea anumitor parcursuri, respectiv în cuplarea lor la baza proprie de cunoaștere a elevilor;
- ✓ **obiectivele de referință / competențele specifice** se indică prin numerele obiectivelor de referință / competențelor specifice listate în programa;
- ✓ **activitățile de învățare** pot fi cele enunțate în programa școlară sau unele modificate, completate, înlocuite cu altele de către profesor/învățător după cum acesta le consideră mai potrivite pentru atingerea obiectivelor propuse;
- ✓ **resursele** enumeră acele elemente care asigură cadrul necesar pentru buna desfășurare a activității de învățare: forma de organizare a clasei (tipuri de interacțiuni ale profesorului și elevilor), locul de desfășurare, intervalul de timp alocat, materialele didactice, mijloace de învățământ utilizate etc. ;
- ✓ **evaluarea** înseamnă enunțarea instrumentelor și modalităților de evaluare aplicate la clasă. Totodată, finalul fiecărei unități de învățare presupune o **evaluare sumativă**.

În proiectarea unității de învățare după modelul de mai sus trebuie respectate toate corelațiile dintre cele 5 coloane. Practic:

- ✓ pe baza indicațiilor din planificarea anuală (obiective de referință/competențe specifice și conținuturi)
- ✓ se fac detalieri pe orizontală,
- ✓ ordonând activitățile de învățare în succesiunea derulării lor,
- ✓ raportându-le la câte un obiectiv de referință și
- ✓ specificând resursele necesare bunei desfășurări a procesului didactic.

Observație

Ghidul recomandă ca:

- ✓ denumirea și alocarea intervalelor de timp pentru unitățile de învățare să se stabilească la începutul anului școlar prin planificarea calendaristică (etapa a 2-a);
- ✓ proiectarea fiecărei unități de învățare să se facă ritmic pe parcursul anului școlar având un avans rezonabil de timp - astfel încât proiectul să se adapteze cât mai bine situației particulare a clasei respective.

Observație

Proiectarea activității de predare/învățare și a activității de evaluare trebuie să se realizeze concomitent și concordant. Profesorul poate folosi următoarele întrebări:

- ✓ Care sunt obiectivele-cadru și obiectivele de referință din programa școlară pe care trebuie să le realizeze elevii?
- ✓ Care sunt performanțele minime, medii și superioare pe care le pot atinge elevii pt a demonstra că au atins acele obiective?

- ✓ Care este specificul colectivului de elevi pt care propun evaluarea?
- ✓ Când și în ce scop fac evaluarea?
- ✓ Pentru ce tipuri de evaluare optez?
- ✓ Cu ce instrumente voi realiza evaluarea?
- ✓ Cum voi proceda pentru ca fiecare elev să fie evaluat prin tipuri de probe cât mai variate astfel încât evaluarea să fie cât mai obiectivă?
- ✓ Cum voi folosi datele oferite de instrumentele de evaluare administrate pt a elimina eventualele blocaje constatate în formarea elevilor și pt a asigura progresul școlar al fiecăruia dintre ei?

Observație

Este important să fie evaluată nu numai cantitatea de informație de care dispune elevul ci și – mai ales – ceea ce poate el să facă utilizând ceea ce știe sau ceea ce intuiește. În acest sens pot fi avute în vedere următoarele elemente:

- ✓ modificarea raportului dintre **evaluarea sumativă** – care inventariază, selectează și ierarhizează prin notă (tradițional, cu pondere mare) – și evaluarea formativă – care are drept scop valorificarea potențialului de care dispun elevii și conduce la perfecționarea continuă a stilului și metodelor proprii de învățare;
- ✓ realizarea unui echilibru între **evaluarea scrisă** și **evaluarea orală** - aceasta din urmă, deși presupune un volum mare de timp pt aprecierea tuturor elevilor și blocaje datorate emoțiilor sau timidității, prezintă avantaje deosebite, ca:
- ✓ realizarea interacțiunii elev – cadru didactic,
- ✓ demonstrarea stadiului de formare a unor competențe prin intervenția cu întrebări ajutătoare,
- ✓ demonstrarea abilităților de comunicare și de inter-relaționare ale elevului etc.;
- ✓ folosirea cu o mai mare frecvență a metodelor de autoevaluare și de evaluare prin consultare, în grupuri mici vizând:
- ✓ verificarea modului în care elevii își exprimă liber opinii proprii sau acceptă cu toleranță opiniile celorlalți,
- ✓ capacitatea de a-și susține și motiva propunerile etc.

Observație

În raport cu momentele realizării evaluării, în planificarea unității de învățare,

- ✓ în spațiul delimitat pentru o oră apar specificații de evaluare inițială, formativă sau sumativă
- ✓ la finalul unității de învățare este prevăzută o oră de evaluare sumativă.

Observație

Fiecare activitate de evaluare a rezultatelor școlare trebuie însoțită, în mod sistematic, de o **activitate de autoevaluare** a procesului pe care cadrul didactic l-a desfășurat cu toți elevii și cu fiecare elev. Numai astfel poate fi descris nivelul de formare a competențelor fiecărui elev și pot fi stabilite modalități prin care poate fi reglată – de la o etapă la alta – activitatea de învățare-formare a elevilor în mod diferențiat.

4. Relația dintre lecție și unitatea de învățare

Proiectul de lecție – conceput ca document separat – este recunoscut ca o formalitate consumatoare de timp și energie. Proiectul unei unități de învățare conține suficiente elemente pentru a oferi o imagine asupra fiecărei ore.. Ca urmare, în tabelul care sintetizează proiectarea unei unități de învățare se pot delimita prin linii orizontale punctate spațiile corespunzătoare unei ore de curs.

Lecția este înțeleasă ca o componentă operațională (Cum?) pe termen scurt a unității de învățare. Dacă unitatea de învățare permite înțelegerea procesului din perspectiva strategică, lecția permite înțelegerea procesului din perspectiva operativă, tactică. Proiectul unității de învățare trebuie să permită derivarea cu ușurință a lecțiilor componente. Ca urmare, trecerea de la unitatea de învățare la o lecție componentă oarecare trebuie să permită “replicarea” în același timp :

- ✓ funcțională (De ce?),
- ✓ structurală (Cu ce?) și
- ✓ operațională (Cum?)

a unității de învățare, la o scară temporală și de complexitate mai mică și într-un mod subordonat.

PLANIFICAREA CALENDARISTICA ORIENTATIVA LA INFORMATICA

Prezintă unele particularități legate de posibilitatea **tratării paralele** a 2 sau mai multe unități de învățare în același timp (în aceleași săptămâni). Cauzele sunt de ordin conceptual dar și administrativ:

✓ “comasarea prin planul de învățământ la profilul matematică – informatică a 2 discipline într-una singură:

□ **Informatica** == disciplină de natură științifică orientată spre formarea fundamentelor de proiectare și programare și identificată în literatura de specialitate prin sintagma “Computer Science” și

□ **Tehnologia informației** == disciplină de natură tehnologică, orientată spre identificarea și utilizarea în diverse domenii a instrumentelor informatice și identificată în literatura de specialitate prin sintagma “Information Technology”;

✓ necesitatea studierii elementelor de tehnologia informației de către toți elevii de liceu și cu precădere de către elevii profilului matematică – informatică deoarece studiul exclusiv al elementelor de proiectare și programare conduce la o pregătire profesională incompletă pentru un absolvent al unui asemenea profil;

✓ specificul orelor de practică de laborator care, în proporție de 70% din efectivul lor, vin în completarea celor de teorie, dar care se pot desfășura independent, în acest timp fiind posibilă studierea la teorie a unor elemente specifice disciplinei ce nu au aplicabilitate practică directă;

✓ dualitatea conceptual-instrumentală a disciplinei, dualitate care se referă la faptul că unele elemente din programă au un caracter strict teoretic¹ iar altele se studiază pe două coordonate: proiectare și argumentare abstractă pe de o parte și metode de implementare pe calculator pe de altă parte. ⇒

Ca urmare, în cadrul aceleiași unități de învățare pot coexista ore de teorie desfășurate la clasă și ore de activitate practică la calculator desfășurate în laboratoarele special amenajate.

În funcție de nivelul clasei, de tipul de încadrare și de posibilitățile tehnice specifice unității de învățământ, proiectarea poate fi concepută pe considerente de secvențialitate totală sau poate să conțină și elemente de paralelism.”

Se poate folosi o planificare cu 3 elemente:

- ✓ planificarea orelor de teorie;
- ✓ planificarea orelor de laborator la semigrupele I (de începători)

¹ Ex.: terminologia din Teoria Grafurilor, Complexitate etc.

✓ planificarea orelor de laboartor la semigrupele II (de avansați), când se poate lucra pe semigrupe.

În acest caz, este de dorit ca probele de evaluare să fie aplicate unitar, ambelor grupe (I și II)

Observații

1. Maniera de proiectare a unităților de învățare poate încălca unele standarde legate de descompunerea unei unități de învățare în unități de lecție, dacă această descompunere devine artificială în contextul unor conținuturi care se tratează legat pe parcursul a 2-3 ore fără a exista o distincție clară între ceea ce se studiază la prima oră, la a doua etc.

2. Este posibilă descompunerea unei unități de învățare în 2 proiecte didactice care să se desfășoare simultan: unul pentru orele de teorie și altul pentru orele de activitate practică la laborator. Deazavantaj: generarea în timp a unor desincronizări și fracturarea conținuturilor. Avantaje: la laborator se pot realiza ritmuri diferite de învățare (obiectivele/competențele putând fi realizate diferit) în cadrul celor 2 semigrupe, constituite pe criterii valorice sau atitudinale.

BIBLIOGRAFIE

Consiliul National pentru Curriculum (coord.), Mihaela SINGER, Ligia SARIVAN (coord. volum): *Ghid metodologic pentru educație tehnologică, informatică, tehnologia informației*: Liceu teoretic, Editura S.C. Aramis Print s.r.l., București, 2001

PROIECT DIDACTIC PENTRU O UNITATE DE INVATARE

1. Titlul lecției:
2. Tipul lecției:
3. Durata lecției:
4. Locul de desfășurare:
5. Obiectivul-cadru (obiectivul operațional fundamental):
6. Obiectivele de referință (obiectivele operaționale):
O1:
O2:
...
7. Conținutul activității de instruire:
C1:
C2:
...
8. Metode didactice și procedee de instruire
9. Materiale didactice și mijloace de învățământ:
10. Desfășurarea lecției

1. Etapale lecției, evenimentele instruirii, conținutul, obiectivele activității	2. Activitățile profesorului	3. Activitățile elevilor	4. Metode didactice	5. Mijloace didactice	6. Forme de organi- zare	7. Evaluare	8. Durate de timp
<i>I. SECVENȚA ORGANIZATORICĂ</i>							
<i>II. VERIFICAREA NIVELULUI DE CUNOȘTINȚE ȘI TRANSMITEREA NOILOR CUNOȘTINȚE</i>							
1) Comunicarea titlului lecției și captarea atenției							
2) Enunțarea obiectivelor didactice operaționale: O1, O2, ...							
3) Reactualizarea celor învățate anterior (verificare nivelului de cunoștințe) (vezi Anexa 1							
4) Prezentarea noului conținut și a sarcinilor de învățare: C1, C2, ...(vezi Anexa 2)							
5) Conducerea (dirijarea) învățării : C1, C2, ...O1, O2, ...							
6) Obținerea performanțelor (vezi Anexa 3)							
7) Asigurarea feed-backului							
8) Evaluarea performanțelor							
9) Consolidarea cunoștințelor							
10) Asigurarea transferului (tema pentru acasă)							

